

Factsheet restafval

Afvalproductie wereldwijd

Wereldwijd neemt de afvalproductie steeds verder toe. De wereld genereert jaarlijks ruim 2 miljard ton aan huishoudelijk afval. In deze lineaire economie raken de natuurlijke hulpbronnen uitgeput en wordt het milieu aangetast. Vandaar het streven naar een circulaire economie waarin de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk kan worden behouden en de afvalproductie tot een minimum wordt beperkt.

Hoeveelheid huishoudelijk afval in Nederland stabiel

Nederlandse huishoudens produceren jaarlijks bijna 500 kg afval per persoon. Vanaf 1993, het jaar waarin Nederland serieus met afvalscheiding aan de slag ging, schommelt deze hoeveelheid tussen de 480 en 570 kg per persoon. Vanaf 2013 is de totale afvalhoeveelheid per inwoner redelijk stabiel gebleven rond de 495 kg per inwoner per jaar. Indien rekening wordt gehouden met de groei van de bevolking is er tussen 2014 en 2019 sprake van een lichte daling van 2% huishoudelijk afval per inwoner (preventie).

Hoeveelheid afvalscheiding gestegen

Het grootste deel van het huishoudelijk afval bestaat uit stromen die prima te recyclen zijn en waarvoor door gemeenten en de afvalsector effectieve inzamel- of nascheidingsystemen zijn ingericht. Een steeds groter deel van het huishoudelijk afval wordt dan ook gescheiden om te worden gerecycled. Het scheidingspercentage is vanaf het begin van de afvalscheiding vrij snel opgeklommen naar ca. 45% en heeft tot aan 2011 steeds tussen de 45% en 50% geschommeld. Vanaf 2015, de start van het programma VANG-HA, zit er weer een duidelijk stijgende lijn in het scheidingspercentage van huishoudelijk afval. In 2019 bedraagt het scheidingspercentage ruim 60%.

Kwaliteit verdient aandacht

Al het gescheiden ingezamelde afval wordt aangeboden voor recycling. Dat wil niet zeggen dat de totale hoeveelheid gescheiden afval ook volledig wordt gerecycled want niet alle grondstoffen zijn recyclebaar en het inzamel, sorteer- en recyclingproces zelf kent ook verliezen. Verder spelen marktprijzen voor primaire grondstoffen ook een rol in de mate waarin secundaire grondstoffen worden ingezet. Deze verliezen verschillen per deelstroom en per verwerker. Zo bedraagt de gemiddelde vervuilingsgraad van gft-afval 3 tot 4% wat kan leiden tot een verlies aan grondstoffen van 9 tot 12%.

Hoeveelheid huishoudelijk restafval in Nederland gedaald

De totale hoeveelheid huishoudelijk restafval die uiteindelijk verbrand moet worden in Nederlandse afvalenergiecentrales in 2019 is ten opzichte van 2014, het jaar voorafgaand aan het programma VANG-HA, met ongeveer 880 Kton afgenomen. Per inwoner betekent dit een afname van de hoeveelheid restafval met gemiddeld 60 kg tot ongeveer 180 kg per inwoner in 2019. Omgerekend naar het aantal vuilniswagens is een afname van 880 Kton in totaal ongeveer 88.000 minder volle vuilniswagens met restafval (uitgaande van 10 laadvermogen ton). Elk jaar weer. Omgerekend naar het aantal volle huisvuilzakken betekent 60 kg minder restafval ongeveer 10 huisvuilzakken minder

per inwoner per jaar. Voor heel Nederland betekent dit dat in 2019 in vergelijking met 2014 jaarlijks ruim 170 mln minder volle huisvuilzakken rechtstreeks de verbrandingsoven in gaan.

Meer grondstoffen ingezameld

In vergelijking met 2014 (het jaar voor de start van het Uitvoeringsprogramma VANG-HA) is de hoeveelheid gescheiden deelstromen toegenomen met ongeveer 1.050 Kton. In vergelijking met 2014 werden in 2019 in totaal 1050 Kton meer grondstoffen gescheiden. 700 Kton via scheiding aan de bron en ruim 350 ton via nascheiding (PMD, de vergisting van de organische fractie, en vooral ook de nascheiding van grof huishoudelijk restafval in o.a. hout, metalen, en kunststoffen). Het verschil tussen de 1050 Kton met de afname van de hoeveelheid restafval (880 Kton) is een gevolg van de totale relatieve toename van de hoeveelheid huishoudelijk afval door de groei van het aantal inwoners.

Inzoomend op de verschillende deelstromen van huishoudelijk afval die aan de bron worden gescheiden (700 Kton) is voor bijna alle stromen een positieve verschuiving zichtbaar in de periode 2014-2019 (op basis van de jaarlijkse CBS-cijfers zoals ontvangen van de gemeenten). Met name gft-afval, kunststofverpakkingsafval en houtafval laten een flinke stijging zien.

• Gft-afval	+ 207	Kton
• Oud papier en karton	- 76	Kton
• Textiel	+ 19	Kton
• Verpakkingsglas	+ 18	Kton
• Kunststofverpakkingsafval/ PMD-fractie	+ 209	Kton
• Grof tuinafval	+ 21	Kton
• AEEA	+ 11	Kton
• Harde kunststoffen	+ 12	Kton
• Matrassen	+ 10	Kton
• Schoon puin	+ 73	Kton
• Houtafval (A/B/C-hout)	+ 145	Kton
• Metalen	+ 20	Kton

Nog veel grondstoffen in huishoudelijk restafval

Rijkswaterstaat onderzoekt jaarlijks de samenstelling van het Nederlands huishoudelijk restafval. Uiteindelijk blijkt slechts een klein deel van het huishoudelijk afval niet te recyclen en dus restafval. Bijna 90% van het afval dat als restafval wordt ingezameld bestaat uit grondstoffen waarvan een groot deel recyclebaar is. Het Nederlands huishoudelijk restafval bestond in 2018 voor 31% uit gft-afval. Ook papier/karton en kunststoffen zijn, met respectievelijke aandelen van 19% en 13%, omvangrijke componenten in het huishoudelijk restafval. Samen vormen deze drie componenten bijna twee derde van het Nederlands huishoudelijk restafval. Van de relatief kleinere hoofdcomponenten zijn incontinentiemateriaal en textiel met 8,3% en 5,9% de grootste.

Afvalscheiding levert een forse bijdrage aan de klimaatdoelen

De gescheiden inzameling van huishoudelijk afval draagt bij aan de realisatie van klimaatdoelen. Een eerste ruwe berekening op basis van een nieuwe studie naar de klimaatimpact van afvalverwerkroutes in Nederland (CE-Delft 2020) laat zien dat de besparing aan CO₂-equivalenten

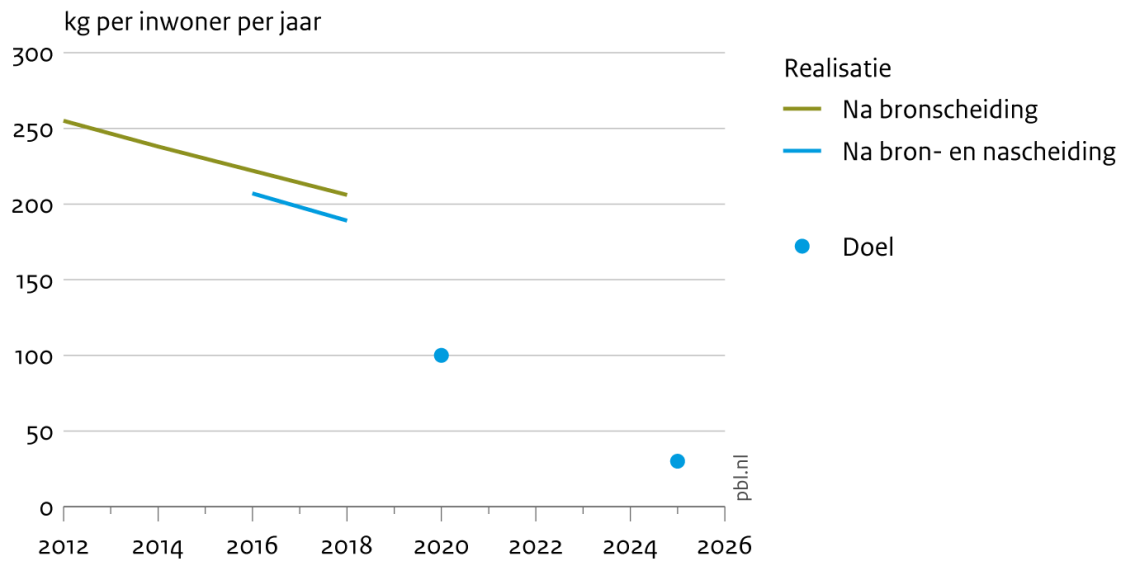
door de extra scheiding van huishoudelijk afval in de periode 2014-2019 (exclusief nascheiding) ongeveer 0,5 Mton ton bedraagt. Dit lijkt weinig bij een jaarlijkse Nederlandse CO₂-uitstoot van net iets minder dan 200 Mton per jaar maar dat beeld wordt anders als je weet dat 1 ton CO₂ besparing gelijk staat aan zeven vluchten naar Parijs of een rit van 5800 km met een gemiddelde auto. Alleen al de bronscheiding van 700 Kton levert dus een besparing op van 500 Kton aan CO₂-equivalenten; 0,71 kilogram besparing aan CO₂-equivalenten per kilogram restafval.

Afval scheiden loont

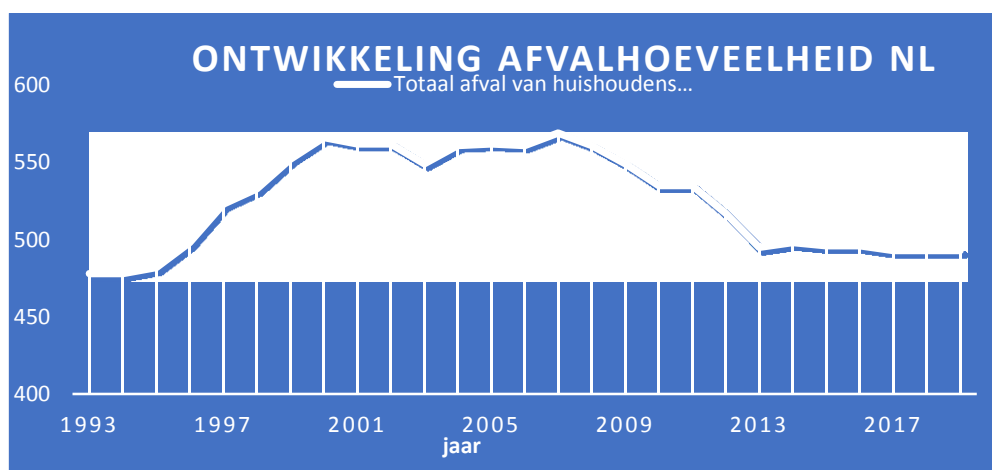
Ondanks de stijgende kosten voor de verwerking van restafval en de dalende opbrengsten voor grondstoffen blijkt uit de Benchmark Afval (peiljaar 2019) dat de totale inzamel- en verwerkingskosten per ton voor bijna alle grondstoffen lager liggen dan die voor restafval. Ofwel, afval scheiden is nog steeds lonend. Alleen voor PMD liggen de totale inzamel- en verwerkingskosten hoger. Deze worden echter gedragen of vergoed door de producenten. Ook uit het rapport Diftar als Beleidsinstrument voor huishoudelijk afvalbeheer (IPR-Normag 2021) blijkt dat (diftar-)gemeenten met minder restafval, doorgaans gemiddeld gezien ook een lagere afvalstoffenheffing hebben.

Figuren en tabellen

Huishoudelijk restafval per inwoner

Bron: RWS

Ontwikkeling totale hoeveelheid huishoudelijk afval (bron: CBS)

